

A leletanyag kisebbik része a különböző nagyságú, rézsűs oldalú, vagy nagyobb méretű méhkas alakú tárológödörökből került elő. Nagyobbik része 2, egyenként majd 40 m² kiterjedésű gödörkomplexumokból származott. A bronzkor végéről származó, a Gáva-kultúrához köthető leletanyag legnagyobb részét kerámiatöredékek alkotják. Az egyik gödörből egy szájával lefelé fordított, kultikus céllal elhelyezett ép edény került felszínre. A gödörkomplexumok betöltéséből tulipán formájú edény, besimított fényezett felületű edények töredékei valamint ép bronztü is előkerült.

GÁL VIKTOR

213. Mezőnyárad határa (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, R?, Sza

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Igazgatóság 2011-ben elkészítette a „Hatvan (vez.)–Miskolc, Tiszai pu. (kiz.) vonalszakasz megvalósíthatósági tanulmányának és engedélyezési terveinek elkészítéséhez” című beruházáshoz kapcsolódóan az örökségvédelmi hatástanulmány Mezőnyáradra vonatkozó részfejezetét. A tervezett beruházás Mezőnyáradra vonatkozó része a Mezőkeresztes–Mezőnyárad települések É-i közigazgatási határtól a Mezőnyáradot D-ről megkerülő Mezőkeresztes–Mezőnyárad D-i közigazgatási határig tartó vasút nyomvonalszakaszát érinti, melynek hossza 2700 m. A terepbejárásokat 2011. november 18-án végeztük.

Gyeptörés (KÖH 89893): A lelőhely a Mezőkeresztes–Mezőnyárad vasútállomástól kb. 615 m-re DNy-ra kezdődik, és DNy-i irányban haladva a Mezőnyárad–Mezőkeresztes közigazgatási határtól kb. 500 m-re ÉK-re ér véget. Területén több foltban (Gyeptörés 1., Gyeptörés 2., Vasúton-túli 2.) gyűjtöttünk őskori leletanyagot a friss szántásban, illetve sarjadó vetésben. A leletek a neolitikumhoz vagy a rézkorhoz sorolhatók. A lelőhely ÉNy–DK-i kiterjedése ismeretlen.

Gyeptörés 3 (KÖH 89899): A lelőhely a Mezőnyárad–Mezőkeresztes közigazgatási határtól kb. 275 m-re ÉK-re helyezkedik el. Területén a friss szántásban és a sarjadó növényzetben középső neolitikus leletanyagot gyűjtöttünk. A lelőhely megfogható ÉK–DNy-i irányú kiterjedése kb. 50 m, ÉNy–DK-i kiterjedése azonban ismeretlen.

Gyeptörés 4 (KÖH 89901): A lelőhely a Mezőnyárad–Mezőkeresztes közigazgatási határtól kb. 50 m-re ÉK-re helyezkedik el. Területén a friss szántásban és a sarjadó növényzetben császárkori leletanyagot gyűjtöttünk. A lelőhely megfogható ÉK–DNy-i irányú kiterjedése kb. 15 m, ÉNy–DK-i kiterjedése azonban ismeretlen.

Száraz-tó partja (KÖH 16098): A lelőhely a Mezőkeresztes–Mezőnyárad közigazgatási határtól kb. 370 m-re DNy-ra helyezkedik el. Területén a mélyszántásban és a közepes intenzitású növényzetben császárkori kerámiát, valamint paticsot gyűjtöttünk. A terepbejárás során a területet két régészeti lelőhelyre bontottuk, melyeknek a Mezőnyárad, Úrbéri-rét és a Mezőnyárad, Majorsági-rét elnevezést adtuk. Csak a későbbiekben derült ki, hogy a terepbejárás során rögzített lelőhelyek a korábban már azonosított Száraz-tó partja részét képezik.

Vasúton-túli 1 (KÖH 89891): A lelőhely a Mezőkeresztes–Mezőnyárad vasútállomástól kb. 230 m-re DNy-ra helyez-

kedik el. Területén a mélyszántásban császárkori leletanyagot gyűjtöttünk. A lelőhely ÉK–DNy-i irányú kiterjedése kb. 20 m, ÉNy-i és DK-i irányban ismeretlen mértékben folytatódik.

Munkatársak: Csengeri Piroska, Gyárfási József, Miskolczi Melinda, és Páll Gergely.

HAJDÚ MELINDA

214. Mezőzombor határa (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő, Sza, Ú

2011 folyamán terepbejárásokat végeztünk a Miskolc–Nyíregyháza vasút korszerűsítése által érintett régészeti lelőhelyeken.

Sár-rét, 3. domb (MNy-10 lh., KÖH 39653, 39654): A nyomvonal 49–57 hm-szelvénye között nagy kiterjedésű, több korszakot felölelő település felszíni nyomait azonosítottuk. A lelőhely Mezőzombortól 600 m-re K-re található a vasút mentén. D-i szélét a Taktaköz magaspártja képezi, Ny-i szélét egy névtelen patak medre, K-i szélét pedig a Fördök-patak jelzi. A vasúti töltés D-i oldalán egy kb. 3–5 m széles gazos terület, majd egy földút választja el a szántót és a lelőhelyet a vasúti területtől. Ugyanakkor bizonyos, hogy ezek alatt is lehetne régészeti leleteket találni. A két meder közti szántókon többféle művelés van, azonban mindegyiken sikerült leletet találni. A vasút tehát a Taktaköz magaspártján halad, és a vasút mindkét oldalán tudunk nagy mennyiségben leleteket gyűjteni. Nagyon intenzív lelőhely, nagyon sok régészeti lelettel. A lelőhely K-i végében az őskori leletek mellett nagyobb mennyiségű újkori kerámia is volt, viszonylag nagyobb mennyiségű építési törmelékkel. A legtöbb lelet a lelőhely két végén került elő, az 52–53 hm-szelvények között viszonylag kevesebb. A leletek között nagy mennyiségű kézzel formált kerámia, és nagyon sok pattintott kőeszköz, illetve magkő is volt, melynek nyersanyaga a közeli hegyekben található meg. A 43–53 hm-szelvények között a vasút É-i oldalán nem tudunk terepet járni, mert ott kb. 2 m magas álló kukorica volt. Terepbejárásunk egyértelműen igazolta, hogy a régészeti lelőhely lényegesen nagyobb annál, ami a nyilvántartásban szerepel, és magába foglalja a Csengeri Piroska által 2003-ban Sár-rét, 4. domb (KÖH 39654) néven azonosított lelőhely⁵⁶ területét is.

Sár-rét II., Vasúti delta (MNy-11 lh., KÖH 16108): A nyomvonal 57–69 hm-szelvénye között nagy kiterjedésű település felszíni nyomait azonosítottuk. A lelőhely Mezőzombortól 1500 m-re K-re található a vasút mentén. D-i szélét a Taktaköz magaspártja képezi, Ny-i szélét a Fördök-patak medre, K-i szélét pedig a Misk-csatorna ásott medre. A vasút és a Taktaköz közti terület szélessége jelentősen lecsökkent, közel 50 m-re tehető. A vasút a Taktaköz magaspártján halad, és a vasút mindkét oldalán lehetett nagy mennyiségben régészeti leleteket gyűjteni. Nagyon intenzív lelőhely, nagyon sok régészeti lelettel. A legtöbb a két végén volt, a vasút É-i oldalán, a deltában már lényegesen kevesebb leletet találtunk. A leletek között nagy mennyiségű kézzel formált kerámia, nagyon sok pattintott kőeszköz, illetve magkő is volt, továbbá kő nehezekek és

⁵⁶ RKM 2003, 106.

egy késő római bronzpénz is előkerült. A KÖH nyilvántartása szerint a lelőhelytől É-ra 200 m-e helyezkedik el egy korábban is ismert régészeti lelőhely, ahol rézkori és római kori településrészletek kerültek elő ásátáson. Noha a nyilvántartás szerint a két lelőhely területe nem fedi egymást, mégis úgy gondoljuk, hogy az újonnan felfedezett és a nyilvántartott régészeti lelőhely egy és azonos. Ráadásul nem is arról van szó, hogy a két lelőhely körvonala valójában egyet alkot, hanem arról, hogy a kettő közül valószínűleg csak az egyik valós, méghozzá az, amelyiket a mostani terepbejárásunkon regisztráltunk. A feltáró régész, Simán Katalin ugyanis egyértelműen fogalmaz: „a lelőhely az ún. vasúti deltától Tarcfal felé eső pályaszakasz mellett van”. Ráadásul a pontos hm-szelvényeket is megadja („62. és 69. pontja között”), és az adat kizárólag a tarcali szelvényezéssel lehet azonos. Összegezve megállapíthatjuk, hogy a nyilvántartott régészeti lelőhely körvonala rossz helyen volt jelölve. Mivel a Sárospatak felé tartó ág nem esett jelen eljárás területébe, ezért ott nem végeztünk terepbejárást, így azt nem tudjuk megítélni, hogy a nyilvántartásban szereplő körvonalon belül van-e régészeti lelőhely, vagy sem.

LENGYEL GYÖRGY – P. FISCHL KLÁRA – SZALONTAI CSABA

Méra, Sós pást

(KÖH 78433)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye)

A lelőhelyen 2011–2012-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2012. év jelentései között.

215. Miske határa

(Bács-Kiskun megye) Ő, U, R, B, Á, Kö

2011. március 8-án, a Viski Károly Múzeum restaurátorával és a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága munkatársaival hitelesítés céljából bejártuk a Vadász Éva által 1966-ban és D. Szabó K. által az 1980-as évek végén leírt régészeti lelőhelyeket Miske DK-i határrészében. A felkeresett 5 helyszín közül 3 lelőhelyet sikerült lokalizálni és azok területén leleteket gyűjteni. A korábbi adatok kiegészítéseként az alábbi megjegyzéseket tesszük:

Miske, Daruhegy (KÖH 77517): A Miske–Hajós műúttól mintegy 1,9 km-re, a volt tsz gyümölcsöstől kb. 300 m-re ÉK-re, a Dulovits-pusztára vezető földút mindkét oldalán, a Ratsmann-csatorna, egykori Góda közelében elnyúló, környezetéből határozottan kiemelkedő dombháton középkori település nyoma. D. Szabó K. a középkori Sógó/Salgó/Suhogó-val azonosítja (D. Szabó K. 47. lelőhelye az átadási listán. Hivatkozás: VKM 1193-2001.) Kiterjedése kb. 300×100 m. Ma gyeppel letanyagot a vakondtúrásokban gyűjtöttünk.

Miske, Daruhegy möge (KÖH 77519): A Miske–Hajós műúttól mintegy 2,2 km-re, a Daruhegy lelőhelytől kb. 300 m-re ÉK-re, a Ratsmann-csatorna, egykori Góda kanyarulatában, egykor szigetszerűen kiemelkedő, tell-jellegű őskori település, neolitik (vonaldíszes), rézkori (badeni) és bronzkori leletanyaggal. Kiterjedése kb. 50×100 m. Ma szántó. (D. Szabó K. szám nélküli lelőhelye az átadási listán. Hivatkozás: VKM 1193-

2001.)

Miske, Rókafark (KÖH 77521): A Miske–Hajós műúttól kb. 1 km-re ÉK-re, a volt tsz gyümölcsöstől kb. 1,5 m-re DK-re, a hajósi határszél közelében, egykori szőlők helyén, környezetéből kiemelkedő, hosszan elnyúló dombháton őskori, Árpád-kori kerámiatöredékek. Kiterjedése kb. 400×100 m. A lelőhely valószínűleg megegyezik Vadász Éva H 1 lelőhelyével. A hitelesítéskor túlnyomóan Árpád-kori leletanyag és kiszántott csontvázas temető. (Hivatkozás: VKM 1193-2001; VKM RA 4-2005.)

Munkatársak: Fekete Róbert restaurátor (VKM), Agócs Péter természetvédelmi őr és Balázs Réka geográfus (KNPI).

KUSTÁR ROZÁLIA

216. Miskolc, Győri kapu

(KÖH 76503)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kú

2011. február 18-án a Zöld Nyíl villamos projekthez kapcsolódóan – lakossági bejelentés alapján – helyszíni szemlélt folytattunk. Az Újgyőri főtér és a Thökölly u. 2. szám előtt a villamosvezetékek oszlopainak kb. 2×2 m-es szelvényeket ástak, megközelítőleg egymástól 10 m-es távolságra. Helyszíni szemlélnk időpontjában már a teljes szakaszon bebetonozásra kerültek a szelvények. A Győri kapu 57. szám környezetében hagyták már csak ott az oszlophelyek mellett a kinyert földet. Ezekben a depókban szórvány kora újkori kerámiát és kályhacsempe-töredékeket gyűjtöttünk, amelyek egy korábban ismeretlen lelőhelyet jeleznek.

Munkatársak: Gál Viktor és Makoldi Miklós.

MISKOLCZI MELINDA

217. Miskolc, Széchenyi utca 1., Avas szálló

(KÖH 63178)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Sza, Á, Kk, Kú

A 2527/3 hrsz. alatti Avas szálló, valamint a Városház tér 13. sz. alatti Almássy kúria ingatlanjainak határán 2006-ban szállóbővítés kivitelezéséhez munkagödört alakítottak ki oly módon, hogy az nagyobb részt az Almássy kúria telkébe mélyedt. A kivitelezés azóta leállt, a szállodabővítés megakadt, az udvaron épületcsonkok, alaptestek vannak – jelenleg gondozatlan állapotban. A tereprendezés előtt a megnyitott munkagödör régészeti megfigyelését és rétegtani kutatását végezte a Herman Ottó Múzeum 2011. június 7–16. között.

Kitisztítottuk a több éve gondozatlan munkagödör metszefalát a gáztól és az eróziótól, majd közel függőleges metszefalat alakítottunk ki, melyen jól elkülöníthető rétegződést figyeltünk meg. A mai járószint alatt 40–50 cm vastag modern törmelékrétegek húzódtak, melyek alatt egy vékony sárga homokkőves építési szint futott, ami a mellette azonosított törtkővekből rakott alapozások épületeinek építési szintje lehetett. Ezen alapozásokat 100–130 cm vastag, 16–17. századi leletekkel keltezett feltöltési rétegre ástak, ugyanakkor az alaphoz tartozó épületek pusztulását már a 20. század elejére helyezhetjük. Azaz az épületek az Almássy kúria 18. század végi építése előtt születtek, de később párhuzamosan használatban voltak